

Цетиње, 25. октобра

Питање о балканској конфедерацији опет је на дневном реду. Оно је постало акутно на заузимање отоманске царевине, која се овога пута за ову ствар нарочито заинтересовала.

Када је Италија објавила Турској рат, запосјела Триполис и објавила да га анектира, Турска се обратила нарочитом нотом великим силама и замолила их за посредовање. Тражећи од великих сила интервенцију, Турска је Италију оптуживала да јој је отргла насилно и самовољно провинцију без икаквог права и повода. Али Турска је свуда наишла на хладан одговор. Велике силе одбиле су своје посредовање, остављајући Италији одријешене руке у Триполису. Та равнодушност великих сила, Турску је немилосрдно коснула, јер се од једном наишла пред грозном јавом: поништена и напуштена. Нарочито је бољело то што се наша напуштена чак и од оних сила, на које је велике наде полагала и на које се ослањала, вјерујући у њихово чврсто пријатељство.

Напав се у тако безизлазном стању и остављена судбини својој природно је што је Турска увидјела да случај са Триполисом не може остати усамљен. Кад јој је Италија данас могла узети једну провинцију, а велике силе против тога да не устану, моћи ће се десити и сјутра да јој која друга држава на очиглед свију узме другу провинцију и тако је редом несметано распарчавају. Зато је и дошла на мисао о стварању конфедерације балканских народа како би бар у будуће могла бити заштићена и тако помоћу балканских народа могла очувати целокупност своје царевине, која је и споља и изнутра разривена.

Покретање питања о балканској конфедерацији наишло је у отоманској штампи одушевљеног одзива, а тако исто и у свима политичким отоманским круговима, који налазе да је у томе отоманској империји једини спас.

Ради тога, како цариградски листови доносе, турски државници су се обратили на Русију и Енглеску и молили их за посредовање. Према увјеравању турских листова, и Русија и Енглеска прихватили су ову понуду и обећале су, да ће се топло заузети и потпомогнути остварење балканске конфедерације.

Из саопштења, која о тој ствари долазе из Цариграда, тамо се врло живо и одушевљено ради на конфедерацији и чини се све, да се преговори о оснивању конфедерације започну што прије.

Са девизом: Балкан балканским народима мјеродавни отомански кругови држе, да ће успјети да дођу до жељеног циља и да ће за

ову идеју придобити све балканске народе, који су иначе једни за друге тијесно везани и једни на друге упућени.

Како јавља „Jeune Turc“, у турским парламентарним круговима све више продире увјерење, да Турска треба да ступи у конфедерацију с балканским државицама. И неки турски посланици активно раде на пропаганди и реализацији те идеје.

Један је од њих и солунски посланик Влаков, који је сад подuzeо да оснује један балкански интерпарламентарни одбор.

Влаков је, вели „Jeune Turc“, добио за то пристанак великог броја турских посланика, који припадају различитим политичким партијама.

Овај ће одбор ступити у директну везу с посланицима балканских земаља ради пропаганде у тим земљама.

На све ово њемачка штампа врло скептички гледа, што је и врло разумљиво. Она налази да је идеја о балканској конфедерацији неостварљива и да од свега овог одушевљеног покрета неће бити — ништа!

Зато и овако резонује:

За идеју балканске конфедерације са Турском свакако ће се наћи присталица и у балканским државицама, али се бојати да је не би супротности омеће. Супротност између Турске и балканских народа тако је велика, да се није може очекивати борба него ни савез између ње и тих народа! Али ако би дошло до какве конфедерације, она не би могла бити дуга вијека: њу би разорила унутрашња револуција у турској царевини!

Из политичких се кругова преноси вијест, да ће грчки краљ приредом својега посјета у Паризу, сондирати терен на балканску конфедерацију. Исто тако је у сврху сондирања терена за ту конфедерацију послан у Ливадију к цару Николају Махмуд Муктар-паша.

Што се о цијелој овој ствари може рећи то је, да се овог пута Турска за остварење балканске конфедерације загријала више но игда. То је и разумљиво. Безизлазан положај, у коме се сада наша, нагони је на то. Али се може рећи и то, да је она овог пута прегла и да ову замисао оствари и да је у дјело приведе. То одаје њена готовост да изађе у сусрет балканским народима дајући им извјесне уступке, који ако не одговарају потпуно аспирацијама појединих балканских народа, ипак су од значаја и вриједности.

Питање о кофендерацији балканских народа је од врло велике важности и значаја. По саме балканске народе је и судбоносно. Ако се буду они споразумјели, судбина Балкана биће положена у њихове руке и они ће о њој рјешавати, те велике силе неће као до сада мо-

ћи више утицати на судбину његову.

И кад се то зна, онда је извјесно, да остварење балканске конфедерације неће наићи отпора ни код једне балканске државе, него, напротив, све ће је од реда одушевљено поздравити и топло пригрлити.

Како је то питање сада положено у руке отоманске царевине, то од ње у главном зависи извођење његово. Ако Турска буде имала воље и умјешности и ако се буде руководила широкогрудношћу и несобичношћу и имала пред очима општу ствар, она ће моћи уз себе лако имати балканске народе и заинтересовати их за ову ствар у пуној мјери тако, да ће то бити од користи и по њих и по отоманску царевину, са чијим се распарчавањем почело у велико баш са оне стране на којој је она до сада тражила залуду ослонаца.

Цетиње, 25. октобра

Службени преговори ради склапања трговинског уговора између Турске и Бугарске били су у пошљедње вријеме прекинути, али су сада поново настављени. Како садашњи трговински уговор истиче 1. новембра, то су се делатати и са једне и друге стране саслашали да се садашњи трговински уговор продужи на годину дана како би се за то вријеме могао нови трговински уговор склопити.

У Бечу је састављена нова аустријска влада под предједишњом барона Карла Штирца. Она влада је овако састављена: министар за њемачку одбрану генерал прјемајце Георг, министар унутрашњих дела барон Хајндл, министар финансија др. Мајер, министар правде др. пл. Хоенбургер, министар просвјете др. Хусорек, министар безбједности барон Форстер, министар трговине др. Беслер, министар грађевина Отмар Грех и министар за Галицију Залески.

Из Берлина је дошла телеграфска вијест, да је изјављено до споразума између Француске и Њемачке у погледу Марока и да је уговор коначно потписан. Тако је и овај сукоб изглађен тиме, што је Француска као компензацију дала Њемачкој економске повластице у Мароку и територијална уступке у Конгу.

Из Солуна јављају, да је младотурски средњи комитет дао изјаву, да се повлачи и да се од сада неће више мијешати у властеле послове и да његови чланови у будуће неће тражити више никакве повластице. Изјава се завршава декларацијом да ће од сада комитет радити само на културном пољу и међу народностима. Влада увјерење, да се комитет повлачи само зато што је настало велико негодовање противу њега и што је јако омиран.

Прилике у Турској

Комисија за арнаутске ствари — Отоманско изасланство — Акаџија српских посланика — Слободна штампа се неће укидати.

Цариград, 20. октобра

Овијех дана састављена је нарочита комисија у министарству унутрашњих дела, којој је стављено у дужност да уреди односе Арнаута према држави. У ову су комисију ушли: Абдулах паша, бивши командат војске на црногорској граници, Бедрис беј, бивши скадарски валија и Махзар беј, бивши приштински мутесариф. Комисија ће имати да предложи, какве мјере да се предузму у војном и административном погледу, на да се учини крај немирима, који све опаснији бивају у горњим крајевима гдје Арнаути живе.

Ову вијест изазвала је радост у српским круговима, јер је одавна већ крајње вријеме, да се учини крај арнауском безвлашћу и њиховом јединственом и изузетном положају у нашој државној заједници. Али је с правом никла бојазан, да и овог пута ова важна ствар, не остане, као и

увијек до сада, само на саставу комисије.

Раније вјести о изазивању народних изасланика отоманских, састављених од парламентарних посланика, која би имала да обиђу поједине европске парламенте и пријестонице, ето се обистинишљавају. Како сада јављају, такво се изасланство већ образовало и под предвођењем парламентарског посланика Ел Бостани ефендије и ускоро ће се кренути на пут по Европи. Хоће ли бити још које овакво изасланство и гдје ће ово прво све поћи и отићи, то се за сада још не зна. Али се исто тако говори и о нарочитом изасланству под предвођењем Гази Муктар паше, које ће ускоро поћи у Русију у нарочитој мисији.

Поводом гласова о извјесним намјерама против слободне штампе у Турској, изјавили су, како са надлежне стране јављају, министар унутрашњих послова Целал беј и директор за штампу: да су сви гласови о намјерама владе да скучи слободу штампе скроз неосновани. Оваква изјава на свом је мјесту и само се може честитати и министру унутрашњих послова и шефу штампе на овако наметном гледишту.

У моменту када преставници и прваци свих других отоманских народности, напрежу у Цариграду све своје силе, да што боље послуже како општим земаљским, тако и посебним интересима својих нација — само српских посланика ниједне нема. Нема их у парламенту на чак их нема ни у Цариграду, што је за сваку осуду. Од три наша посланика само је, вели „Вардар“, др Јаниније Димитријевић у Цариграду који и иначе тамо стано борава. Г. Ал. Парлић је међутим на вјечитом лудењу у иностранству а г. Сава Стојановић, што је још црње и горе, јури по свом изборном срезу сав се залажући, да међу тамошњим Србима постоје што већи раздор и омразу. Једини сенатор г. Тенко Поповић још се није преселио из Љетњиковца на Терапију, а г. Јован Ђирковић, председник свих просвјетних клубова и главни инспектор српских школа у Цариграду, нашао је баш сада умесно, да тамо амо путује. И све то бива сада када би сви заједно требали да су на окупу у Цариграду, да све своје вријеме заједнички посвете искључиво народним пословима. Веће нехатности и не вршење свога позива не да се ни замислити, те се не треба ни чудити, што се и српска ријеч не чује тамо гдје би требала да се чује и што нам све опште иде у назад. Ми смо просто очајни због оваког држања наших првака и чудимо се, за што ти људи тако мало интереса показују за народне послове? —

Од посланика и публициста држан је у цариградском парламенту први скуп нарочитог комитета, коме је задатак остварење балканске конфедерације. Он је рјешено да упути апел у Београд, Софију, Атину и Цетиње због стварања истих комитета.

Револуција у Кини

— Кинеска влада попушта револуционарима. —

Налазећи се пред озбиљном опасношћу од опште револуције, кинеска влада је издала царски одлуку којом обећава потпуну уставност на демократској основи. Исто тако обећава, да ће у владу ући демократски елементи, те ће се читаву управну службу у држави из темеља реорганизовати. Ради револуционарног покрета неће бити нико кажњен. Овај едикт, што га је потписао принц-регент, врло добро је примљен али има и гласова, који тврде, да је издан прекасно, а да би могао угушити револуционарни покрет. Диктатор Јуаншикај преговараће с револуционарима на темељу овог едикта.

Народна скупштина примила је с великим одобравањем саопштење, да је издан едикт о уставу, те су заступници изразили чврсто увјерење, да ће устав бити строго провађан. Међутим док се све ово догађа у Пекингу, револуционарне чете напредују, те њихови вође изјављују, да ће положити оружја тек онда, кад се одговори потпуно њиховим захтјевима.

Покрајина Квантунг већ се прогласила независном. У Ханкану влада потпуни мир и ред. Трговачки промет мирно се

ушљед овог грађанског рата. У Кантону су владине чете угушиле револуционарни покрет. У главним кинеским лукама налази се по један или више страних ратних бродова.

Славни вођа револуционарног покрета у Кини др. Сун Јаст Сен родио се у једном селу покрајине Ху-Пе на обалама ријеке Јанцекјанга. Сад му је 40 година. Учио је медицину у школи енглеског доктора Кантлие у Хонконгу, те постао након неколико година управитељ тог завода. Послије је вршио љекарску праксу у Макао-у, двадесет километара далеко од Хонконга, те јепо стигао силне успјехе тако да су га позвали у Кантон. У том граду стао је др. Сун развијати своје либералне републиканске идеје и организовао је год. 1865. револуционарни покрет, који је, као што је познато по крви угушен. Тада је др. Сан побјегао у Лондон, гдје је наставио своје науке.

Након вишегодишњег боравка у главном граду Енглеске повратио се др. Сун у Кину, гдје је новим жаром стао проповиједати идеје политичке слободе и грађанских права. Премда је кинеска средншна влада поставила на њега уцену од два милијуна и по таела путовао је др. Саун читавом Кином и особно организовао све устанке, који су се ово задњих десет година догодили у „небеском царству“. Осим тога би сваке године дошао по један или два пута у Европу, да агитира међу кинеском свеучилишном омладином и да прили нове снаге за своја пустољовна подузећа.

Лани је др. Сун замолио енглеску владу, да му дозволи у Хонконг, да задњи пут види своју мајку, која је лежала на умору. Енглеска влада је ту молбу одбила а на то је др. Сун покушао да крадом присијне у поменути град. Узалудна му је била свака мука, јер су енглеске власти добро пазиле и нијесу му никако дозволиле, да се искрца. Међутим је његова мајка умрла а његови пријатељи су поставили лијес с мртвим њезиним тијелом у један чамац, те пловили око пароброда, на којем се налазио ожалошћени др. Сун. И тако, ако не живу мајку, видео је он задњи пут њезино мртво тијело и дао му задњи збогом.

Ове је године био др. Сун дуље времена у Америци, гдје је нашао потребни новац за свој револуционарни покрет. Он ће по свој прилици успјети, јер има новца, има одушевљења а има и људи. Његови пријатељи тврде, да он није амбициозан и да не тежи за славом предсједника републике.

Становиштво главног града Кине, Пекина, јавно симпатизше револуционарима и потиче војску, да откаже послушност, а војнике, који полазе у борбу против усташа, псују и набацује се на њих камењем. Градска су врата утврђена топовима. Официри узети су само из релова Манџу. У царским дворским вртovima размјештена је тјелесна гарда. Међу њима нађени су револуционарни прогласи. Ушљед тога настала је у двору велика забринутост. Регент добија писма, у којима му се пријети животом. Та писма могу да потичу по исказу упућених само из наближе околине.

Занимљива је тврдња дописника берлинске „Vosische Zeitung“ из Пекина, да је вођа револуционара добио за организовање револуције од америчких фирма у Сан Франциску десет милиона долара. С тиме у вези има се разумјети и мобилизација америчке флоте. Ако би се Јапан умијешао, америчка је флота спремна за борбу.

Међу револуционарима су наводно подијељена мишљења. Једни желе, да се прогласи република, а други да се прогласи принц Сун, потомак једне кинеске обитељи, у цара кинеског. Принц Сун важи као либералан човјек, и често се противио реакционарним одредбама кинеске владе. Револуционарни су сложни у томе, да ако им не би успјело, да придобију Сјеверну Кину, да Јужну Кину одлиеле од царевине и прогласе слободном државом било републиком или монархијом.

Шта је ново у Африци?

Аристотелово питање: Шта је ново у Африци? старо је већ двадесет и три столећа. Али у ово три тисућљета још никада није ово питање било тако пуно напетости као данас, када се у старој држави трију градова, у овој несретној Триполитанији, коју је несретна талијанска пожуа прерано прогласила „Триполитанијом“ догађају најчудноватије ствари. Али на ово питање пуно тјескобе не зна нико да даде одговора. Једин, који знају истину, Турци и Арапи одрезани су од свакога промета, а други који имају брзојав у рукама, Талијани, пропуштају само оне вијести, које се њима свиђају. Уз ово непоуздано обавјештавање је дакако онда врло опасно, да се вије-

стима само онако напречац вјерује, и то онима што долазе право само из Цариграда и само из Рима. У обим главним градовима влада, сасманаравно жудња, да се властити успјеси смање, а најмањи неуспјеси противника извући до огромних пораза.

Има већ неколико дана да је у извјештавању настала права збрка, у којој се не може снаћи ни најоштроумнији критичар, ни најопрезнији посматрач. Стамбол плива већ неколико дана у мору свијетла. Порта тврди службено, да има вијести, да су Турци и Арапи Триполис поновно освојили. Али службена остала мјеста не усуђују се за сада томе још да вјерују. Ратна министар Махмут Шефкет паша и министар спољних послова Асима-бег приповиједају свакоме ко хоће да пита и ко хоће да чује, да су Талијани у Триполису пред уништењем. Доказа неће да изнесе. Има једна ствар што говори у прилог истинитости или вјероватности турских вијести, а та је, да су талијанске вијести од неколико дана сасма замукле. Цензура у Риму марљиво пречргава сваку вијест. Добре није требала да прешућује и тако се сам по себи надаје закључак, да су се на жарком тлу Африке збиле ствари, које баш они настоје прикрити, којих се то тиче.

Ово скривање чињеница дакако да не може потрајати вјечно. Истина ће се морати знати за неколико дана, сати, па ће се тек онда моћи тврдити, да ли су турске вијести о пobjедама њихових чета истините или су измишљене. Ово пошљедње се дакако не да ни помислити. Та какву би корист и имала порта од тога да измишљава вијести, које ће се тако скоро показати несправне? Након оваквога весеља је разочарање двоструко тешко. Човјек је кадар да се по мало при-

Талијанско-турски рат

Најновије вијести о стању у Триполису не гласе ни мало повољно по Талијане. По турским изворима, они су претрпјели неколико пораза и њихови су дани у Триполису избројани.

Је ли то и у ствари или није, тешко је провјерити. За те поразе Талијани неће ни да чују и не признају их, али ако се суди по њиховом држању и по многим знацима, као да су озбиљно потучени у Триполису од стране Турака и урођеника. Вијести што нам доносе Кореспонденти Биро ужасне су по Талијане. Спомињу се многи њихови пораз и врло велики губитци.

И нека је од свега тога само половина истина, па је за Талијане страшно.

Како нијесмо у стању да доносимо аутентичне вијести, него или из извора турских или талијанских, то их и биљежимо онако како се јављају, и свакако да није далеко вријеме када ће се права истина дознати и видјети шта је све у ствари.

Тек за сада можемо толико рећи, да сви знаци говоре да је ратна срећа на страни турској.

Бојеви у Триполису

У Берлин су стигле вијести, које сматрају као сигурне, да је цио Триполис опкољен са свих страна турским четама. Талијани су у градским улицама бране машинским пушкама и топовима. Талијани очекују из домовине помоћ од 10 000 момака. Колера силно хара а опасност је у толико већа што око града лежи до 10.000 мртваца непокопаних. Талијанима не преостаје друго него или сканати или се предати.

Све тврђаве око града и у граду налазе се у турским рукама. Улицама борба већ од петка траје непрестано.

Из Цариграда јављају, да су Турци приликом напада на Триполис заробили 95 топова, 37 митраљеза, 1700 сандука муниције и 5.000 заробљеника. 7000 Талијана је погинуло у овој ужасној битци. Вијест о заузећу Триполиса изазвала је свуда силну сензацију. Ратни је министар изјавио, да се сада у Триполису очекује свеопшти бој.

Освета Талијана

„Times“-ов дописник описује освету Талијана над Арапима због онога напада иза леђа, гдје је читава 11. пуковница Берсалиера скоро уништена. Он описује поступак Талијана неописивим клањем. Оба дијела града, одакле су Арапи напали Берсалиере претворена су у људске кланице. Поступак Талијана је тек распалио Арапе.

Јутарњи листови саопштавају читаве ступе од крвавом покољу, што су га извели Талијани у триполиској оази, кад су били присиљени, да узмакну и град. Кроз три дана стријљали су Талијани све што им је дошло на нишан. Дјеца и жене без икаквог су обзира потучене. Број жртава се рачуна на 4000. Нешто ужаснијега од призора у овом рату није

учи на какав тежак губитак, али се не да тако лако истиснути из душе бол задана никнутој и прилично чврстој нади. Мора се дакле узети, да турске побједничке вијести почивају на позитивним чињеницама. Можда су чему мало и претјеране, али измишљене апсолутно нијесу.

Ако је истинит само и један мали дио од онога, што смо ми пошљедних дана сазнали, онда нема више сумње, да Талијанима иде много горе, него смо и ми сами на почетку војне могли помислити. Онда је у једној стисци војска која је пошла из Рима и Напуља пуна поуздања у пobjеду, онда се она мора у најбољем случају грдно да бори за оно, што је очекивала као зrelu јабуку, онда постоји велика погибел, да ће се ратиште силно проширити. Та сасма је сигурно, да Италија може прије попустити, ако дође до успјеха и кад мора да поправи поразе већ у интересу свога престижа. Рат се онда дакако мора продужити док се не да задовољштина окрњеној слави Италије, па макар то стајало милијуне и милијуне новца и људи. Ако Италија добија у Триполису ударац за ударцем, кушаће она да скрши отпор Турака нападајима на другом мјесту. Онда се она неће више обазирати на то, која је обала европска, а која азијска и тако ће ратно позориште обухватити читави исток. Турска ће бити присиљена да посегне за свим својим средствима, прогласиће Италији свети рат и тако ће се сад истом да ређају један за другим један гори догођај од другог, једно страшније крвопролиће од другог. За то је сасма разумљиво, завршују „Novosti“, да се не питају тјескобно само у Риму и у Стамболу, него у читавом свијету, гдје све дрђе над миром: Шта је ново у Африци?

Мисли

Новац је све и ништа: све је кад се нема, а ништа кад се има.

•

Знање је богатство, које не чини богатим само сопственика, него и околину.

•

Таленти нијесу ријетки, него су ријетки они, који их знају како ваља да употребе.

•

Највећа је сљепоћа крај очњегa вида.

•

Снаге без замаја нема, нити полета без крила.

Валси

Трговина и рат

— Због рата у Триполису трговина страда —

Опасност од продужења турско-талијанског рата све је већа и њене пошљедице недогледније. Довољно је само да укажемо на трговину. Већ сада, па трговину сналази удар за ударом. За сад га осјећа у највећој мјери Италија и Русија, али ће ускоро, продужи ли се рат, то зло снаћи и друге извозне државе.

И кад се то зна, онда је разумљиво што се с једне стране Њемачка живо заузела у Цариграду, да се бојкот противу Италије обустави и што је руски амбасадор Порти поднио категоричку ноту противу задржавања руских трговачких бродова.

Зна се врло добро, да је Њемачка савезница Италије и да је турска политика према Њемачкој, која је имала одлучну ријеч у спољашњој турској политици, крива многим недаћама отоманске империје. Па ипак утицај је њемачког посланика Маршала фон Биберштајна код порте свемоћан. Он турске државнике, који су изгубили главу, тјеши, да ће све бити добро, само нек се примире и нека слушају њемачки савјет као и досада. И овај пријатељ турски савјетује им, нека Триполис пусте Талијанима, а за накнаду нека узму комад Персије, гдје би се, ако послушају, сукобили не с Италијом, него с Енглеском и Русијом. И Турци су у својој безглавости њемачкоме посланику захвални и слушају га.

Њемачки посланик у својој дволичности иде и даље и савјетује Турцима, да напусте бојкот Талијана на Леванту. Талијана има тамо много и насељеници су стародавни, још из времена моћ и славе талијанских република, материјално су веома јаки и њихов језик вриједи као културни језик, који је обичан у земљи. Бојкотом Талијана у Турској прије свега штетоваће ти талијански Левантинци и талијански ће народ изгубити тамо своје дојакошње културно значење. Кад би њемачки посланик успио у томе, да Турци Талијанима уступе Триполис и без обећања на накнаду штете и да престану с бојкогом на Леванту, то би Италију колосално задужио и учинио јој необичну услугу. Али се већма чини и више изгледа, да Њемци покушавају, да они на Леванту заузму положај, који су до сад заузимали Талијани, само што ће се ускоро показати, да се овом дволичном игром не може дуго оперирати. Не би знали Њемце, када ба предвиђали други крај.

Турска влада је издала забрану, која је опасна не само по талијанску, него по сву туђу трговину у турским водама. Забранила је уједно свима туђим лађама без разлике да се на турским обалама снабдевају не само угљеном, него и водом и јелом.

Руски посланик у Цариграду Чариков саопштио је ту забрану у Одеси, Таганрогу и Ростову на Дону, гдје су највећа средишта руског извоза у житу. Извозници жита у поменутиим руским мјестима јако су погођени. А да се Турска не шали, показала је узапћењем руске лађе „Неве“, која је натоварена житом, а не знајући за забрану, хтјела проловити каналом. Руски се извозници стално савјетују, шта ће учинити, да одврате од себе ринуу, која ће их постићи, ако забрана не буде завршена и дигнута. Цијене житу на руском југу нагло падају, параброди са житом не смију да се макну из пристаништа, а издржавање њихово на води стаје много новца. Банке траже од извозника, да осигују товари жита против рата, што би било једнако уништењу извоза.

Кад се прилике, настале због талијанско-турског рата, тако штетно изразују на трговини руској, неће бити добро ни с трговином других држава, а трговину талијанску неће спасти ни лукавост њемачког посланика.

Једна од најнових вијести гласила је, да је забрана, у колико се тиче жита, опозвана. Ни једна држава, води ли рат, не да извозити жито из земље, натротив треба његова увоза. Али забрана за угљ и воду није укинута.

варош сербиз као да та наредба више не постоји.

Како сопственици паса не воде бригу о изданој наредби, то очекујемо од општинске управе да она силом власти спријечи изигравање ове наредбе и грађанство ма и по пијану казие натјера да се управљају по њој.

Дневник

Николајевски кадетски корпус.

Сад у недјељу отворен је на свечан начин Николајевски краљевски кадетски корпус, који се на Цетињу оснива ради школовања наше омладине у војној струци о руском државном трошку. Кадетски корпус смјештен је у згради, у којој је раније било министарство војно и њиме ће управљати руски пуковник г. Јегоријев. Свечано отварање извршено је послје литургије, за које је вријеме пред домом корпуса била упарађена војска са музиком на челу, која је за све вријеме свечаности свирала црногорску и руску химну наизмјенце. Свечаном отварању присуствовао је Њ. В. Краљ Господар са Њ. Краљ. В. Краљевићем Нашљедником. Гости су на улазу дочекали руски војни аташе г. пуковник Потапов, г. пуковник В. Николајевић, командант корпуса и руски официри. У лијепо декорисаној сали гдје је освећење извршено и гдје су питомци у два реда били постројени, били су: царско руски посланик господин Арсенијев са секретаром посланства г. Обнорским, чланови владе, великодостојници, официрски кор, многе угледне личности и турски војни аташе. Када је свештеник г. Јовићевић извршио освећење, Њ. В. Краљ Господар је држао говор, у коме је истакао како се благословом Божјим и дарежљивошћу Његовог најбољег и најљубљенијег пријатеља и добротвора Њ. В. Цара Николе отвара нова школа, први мушки интернат у Црној Гори, у којој ће наши млади синови изучавати војне науке за добро и напредак домовине. Радујући се томе, Господар је изразио како већ у души види Његове добре и учене официре, које ће нам дати ова нова школа, усавршене у савременим војничким наукама и оличени у идеалима и осјећањима нашега народа, те да ће у њима наша храбра војска добити поткријељења и полет, те ће отаџбина за исту везивати још јаче уздање. Зато жели нека буде срећан и успјешан рад ове школе и кличе: да живи руски цар, Русија, црногорска храбра војска и Црна Гора. Говор овај био је попраћен бурним клицањем, када је руски посланик г. Арсенијев ускликују: да живи Краљ Никола!, што је громко и одушевљено поздрављено. На то је руски војни аташе г. пуковник Потапов држао врле лијеп и смишљен говор. У томе свом језгровитом говору г. пуковник је говорио о важности и корисности новог завода, на који гледа као на још чвршћу везу између Црне Горе и Русије. Увјеравајући Краља Господара, да се у срцима свију Руса храни осјећаји најсрданије љубави и најдубљег поштовања према особи Краљевој, Краљевској Породици и братској Црној Гори, господин пуковник је поднио увјерење да ће у овом корпусу бити с братском љубављу његоване оне природне војничке врлине Црногораца, које су под мудрим руководством Њ. В. Краља Господара високо уздигле у свијету углед Црне Горе. Зато апелује на милостицу пажњу и очинску бригу Његовог Величанства, пошто ће овај корпус моћи испунити свој узвише-

ни свети задатак само под тим условом, желећи да Свемогући Његово Величанство сачува у потпуном здрављу до оног доба кад ова дјеца у ствари покажу, да је њихово васпитање било корисно за отаџбину а она сама достојна Његове милости. Говор г. пуковника био је пропраћен бурним клицањем: живио Краљ Господар! Одатле се пошло на закуску, која је била богато припремљена, када је уз чашу шапањаца Њ. В. Краљ Господар подигао здравицу Њ. Им. Величанству Цару Руском. Закуска је трајала до близу подна у најпријатнијем расположењу, када се Њ. В. Краљ Господар са Њ. Кр. В. Књазом Нашљедником опростио са г. пуковником Потаповом и руским официрима, пожелев и на растанку кадетском корпусу успјешан и срећан рад, док су се многи од гостију и послје тога задржали на закусци у пријатном друштву руских официра, који су као домаћини врло предустретљиви били.

Држање Црне Горе. У пошљедње вријеме страни листови пуни су извјештаја, по којима је држање Црне Горе врло ратоборно тако, да су учињене велике војне припреме, из којих се може закључити да се Црна Гора спрема да наруши мир на Балкану. Већ по себи се разумије да су ови извјештаји нетачни и да од свега овога нема ништа у ствари, јер нити су у Црној Гори чињене икакве војне припреме, нити се помишља на то, а најмање да постоји опасност, да ће Црна Гора нарушити мир на Балкану. Сад се те произвољне вијести демантују и из Рима. Тако из Рима јављају, да службени талијански кругови увјеравају, да су сасвијем неосноване вијести, које су се распрострле по Берлину и Паризу о војним припрема у Црној Гори. Талијанска влада добила је о расположењу и јавном мњењу у балканским државама врло умирљиве извјештаје. Нарочито о Црној Гори талијанска влада зна поуздано, да ће сачувати коректно држање под свима околностима. — Које су ове измишљотине требале?

Бави се на Цетињу. Г. др Живко Нежић, посланик на босанском сабору, приликом свог боравка у Боки Которској, на проласку увратио је и на Цетиње, гдје се бави већ три дана. Г. Нежић отпутоваће са Цетиња сјутра.

Скупштина Матице Српске. Прошле сриједије је била главна скупштина Матице Српске. На тој скупштини су изабрани: за председника др. Геда Дунђерски, за потпредседника др. Милош Бокшан, а за чланове управног одбора др. Душан Радић, Милош Мијатовић, др. Лаза Марковић, Живко Бајазетов, Јаша Дунђерски, Аркадије Вуковић, Влада Стратимировић, Петар Попадић, Милан Ћосић, Ђока Мољак, поп Тоша Милић, др. Ђура Трифковић, Светозар Милоновић, Сава Стојковић, Стеван Добановачки и Жарко Слеччевић сви из Н. Сада, а са стране: др. Јован Петровић, др. Светислав Новак, Никола Петровић, др. Јован Манојловић, др. Јоца Милошевић и Јоца Вујић. Исто тако као чиновници изабрани су: за секретара др. Тихомир Остојић, за другог секретара др. Никола Продановић, за благајника Душан Стакић, за главног књиговођу Ђорђе Шилић, за поткњиговођу Александар Ћосић, за библиотекара Војин Срђанов и за фишкала др. Стеван Малешевић.

Од уредништва. Овај број нашег листа издајемо дан раније због сјутрашњег празника, Митров дана.

Занимљивости

— На цијалој земљи има сада 1,391,237 поштанских чиновника од којих највећи поступак — 314.251 — спада на Њемачку.

— Рачуна се, да се у самим Сједињеним Државама бави милион особа са прављењем моторских кола, а пет милиона људи живи од тога обрта.

— Дунав протиче кроз подручја, у којима се говоре педесет и два разна језика и нарјечја. Дуг је 3200 километара и по њему се помичу четири петине трговачкога промета јужноисточне Европе.

— У Кини се вино добро угрије прије него се пије; штедљиви Кинез држи, да се од угријаног вина човек прије опије.

— Швајцарска заслужи сваке године преко сто милиона марака од путника, који тамо долазе ради забаве или ради опоравка.

— Руски цар Никола је највећи посједник земљишта на свијету: његов земљишни посјед већи је него читава Француска.

— Готово сваки Јапанац нашљеђује занимање свог оца.

Разне вијести

Позориште у Осјеку. Из Осјека јављају: У петак послје подне држања је сједница комбинованог градског одбора, која је ријешила једну врло важну ствар: закључила је, наиме, да се у Осјеку има градити ново позориште. Сама градња повјериће се „Хрв. казалишном друштву“ а град ће тај потхват само субвенционирати на шљедећи начин: Позоришном друштву изручује се т. зв. казалишна заклада која износи 44.000 круна, даље град доприноси 256.000 круна као свој допринос за градњу позоришта. То чини укупно 300.000 круна. К томе град даје бесплатно градилиште на Гајевом тргу, једно од најлепших и може се рећи најзгоднијих мјеста. Пошто су трошкови градње прорачуни на 450.000 круна, то дакле мањка још 150.000 круна, која ће се свота добавити зајмом. Овај ће се зајам дати на амортизацију, а град се за његово амортизирање обавезује годишње доприносити 12.000 круна. Обистини ли се пак обећање владе, која је обећала од своје старане за ово позориште дати 200.000 круна, то ће се овом владином потпором исплатити овај дуг 150.000 К, евентуално неће се тај зајам ни дизати. Но град за тај случај остаје код своје обавезе, да позориште субвенционира годишње са 12.000. Комбиновани је одбор овај закључак створио једнодушно, па је сигурно да ће та једнодушно усвојити и плетом градског одбора, а и влада потврдити. Позориште је дакле у Осјеку осигурано, па ће се са његовом градњом већ рано у прољеће започети.

Глумачки француске академије. Како из Беча јављају, одликовала је француска академија Карла Бласела приликом шестдесет-годишњице чашћу официра. Карло Бласела је као управитељ Карл-Театра много учинио за француску глуму у Бечу приказивањем француских комада и гостовањем појединих француских глумаца.

Махараџин завјет. Чувени непалски махараџи у Индији испунио је недавно на чувеној хаби Памупатмату један особит завјет: По обичају других индских владара, и он се приликом овога тешког побољења завјетовао, да ће у случају оздрављења поклонити сиромасима толико, колико је сам тежак, кад се измјери златом.

Пошто је махараџа оздравио, то је најприје приређена једна свечаност, па се махараџа попео на вагу и ту је тачно измјерен тегицама од сувога злата.

Скупљене тегеве одмах су покуповали јувелари, а сребрни новац, који је за њих добивен смјеста је раздијељен просијацима и хаџијама, којима је махараџа у исто вријеме приредио сјајну гозбу, на којој је сваки сиромашак добио на поклон нову хаљину.

Цигански кнез. У старости од 100 година умро је недавно у Охно (Америка) цигански кнез Никола Михајло. Михајло је био задњи цигански кнез, кога је као таква признавала једна културна држава. Михајло је рођен 1810. у Угарској, те је године 1848. именован од привремене угарске владе за циганскога војводу за своје изванредне уходарске заслуге против Аустрији. Он је био и заповједник циганскога збора. Њега су признали и српски румунски цигани за свог кнеза, те су му повјерили судбеност над племенима. Тако је путовао Михајло извршујући своју власт од племена до племена. Године 1880. иселио се у Америку, гдје су га онамошњи цигани такођер признали. Његова је смрт сиљно расту-жили сав цигански свијет.

Спровод псета. Из Ирвина, Па., јављају: Јучер је овдје цркао „Спрот“ пас Георг Еакинса. Данас му је био сјајни спровод. Газда је метнуо свога пса у мртвачку скрипницу прекривену платном и окићену карфиљима, те га закопао у двориште близу куће. На спроводу су били сви чланови обитељи и сусједи. На гробом, који се налази на лијеном мјесту у кућу, подиђуће се споменик са именом те када се псето окотило и цркнуло. Е па куд ћеш љешне!

Велики и мали лопови. — Једне америчке новине организују их овако: Ко украде милион, тај је финансијални жени, ко се задовољи половином, мудар је човек, ко побегне са 100.000 је превејан, а са 50.000 долара је имао негрешу у послу. Крађа од 25.000 је неправилност и неуредност, 10.000 даје ознаку спекуланата, 5000 проневеритеља, а 1000 ознаку варалице. Ко украде 100 долара је безобразни, а ко 10 долара прости тат. Ко узме бутину или главу круха, пропало је створење, људски изрод.

Како је у Кини. Према извјештајима европских консула, који су у западној Кини, тамо је живот тако јевтин, да код нас то побуђује чуђење. Тако и, пр. девет великих јаја могу се купити за 1 новчић, а велика кокош за 25 пара; једна фунта браветине (без кости) стоји 8—10 пара. Једног голуба продају за новчић; пар пштаклова за 16 пара; цента најфинијег угљена стоји 50 пара; фунта најбољег брашна стоји једну пару. Жену једног мисионара, која већ више година живи у Санси, тврди, да јој је за животне намирнице за читаву породицу довољно 13 круна мјесечно.

Католичка хијерархија. О католичкој хијерархији смо нашли у једном годишњемку шљедеће занимљиве податке за годину 1911. У Европи има по латинском обреду 47 кардинала, 2 патријарха, 114 надбискупа, 496 бискупа, 17 опата, 9 апостолских викара; по источном обреду 3 надбискупа, 11 бискупа, 2 апостолска викара. У Азији има 2 латинска патријарха, 11 надбискупа, 28 бискупа, 60 апостолских викара; по источном обреду 5 патријарха, 17 надбискупа, 38 бискупа, 3 апостолска викара. У Африци су 2 надбискупа, 13 бискупа, 1 опат и 43 апостолска викара латинских обрда; онда 11 патријарха, 3 бискупа и 4 апостолска викара по источном обреду. О Америци су сви достојанственици по латинском обреду. Има ту 2 кардинала, 54 надбискупа, 218 бискупа, 3 опата, 24 апостолска викара. У Аустрији налазимо 1 кардинала, 7 надбискупа, 25 бискупа, 1 опата и 16 апостолских викара. Сви су по латинском обреду. У свему дакле има по латинском обреду 4 патријарха, 188 надбискупа, 780 бискупа, 22 опата, који сви стоју у својим сједишћима. Овамо долазе још три насловна патријарха, 89 насловних надбискупа, 425 насловних бискупа. По источном обреду је и јерменски патријарх, 4 надбискупа и 14 бискупа и коптски патријарх, и 2 бискупа; 1 грчко-мелхитички патријарх, 3 надбискупа, 6 бискупа; 1 надбискуп и 3 бискупа грчко-румунског обрда; 1 надбискуп и 7 бискупа грчко-русиног обрда; 1 патријарх, 9 надбискупа и 3 сирско-маронитичка бискупа; 1 патријарх, 3 надбискупа и 5 бискупа сирскога обрда; 1 патријарх, 2 надбискупа, 9 бискупа калдејског обрда. У свему има католичка црква сада 50 кардинала, 13 патријарха, 276 надбискупа, 1257 бискупа, 22 опата. Колико је у свему 285,621.838. Од тога у Европи 182,437.522 и то 177,385.844 латинскога, а 5,051.978 источнога обрда.

Једна друштвена афера. Градитељ у Кебања крај Пеште Хујес имао је већ дуго времена чиновника Г. Кенеса, који је био резервни официр. Отац младога овога чиновника замолио је предузимача да буде врло строг са његовим сином, који је врло лакоуман. У послу је међу овом двојцом дошло ових дана до свађе, у којој је подузимац Кенеса неколико пута плуснуо. Кенес је затражио задовољштину, но његов је шеф одбио задовољштину оружјем и пријавио се спремним, молити га за опроштење. Кенес је јавио ствар својој војној власти, од које је добио обавијест, да има затражити задовољштину грађанским путем. Градитељ Хујес осуђен је од котарскога суда на 20 круна глобе. Казна је била официрском збору премалена, па је овај збор узео читаву ствар у своје руке и затражио од касина у Кебању да Хујеса бојкотира. Одбор касина је одбио овај захтјев. Официри ондашње посаде су на то сви иступили из споменутога касина, а и из свих друштава, у којима је био Хујес члан.

Прекјуче је зборно заповједништво издало налог да се имају и сви резервни официри и заставници равнати по официру.

Изгледа да ће доћи до распушта свих цивилних друштава и војничкога касина.